

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

dnr S2006/5256/ST

2006-06-21

Socialdepartementet

SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN
STOCKHOLM

2006-07-03

100 dnr 0397/2006

Barns rätt till information m.m.

Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian lämnas förslag till lagändringar i syfte att stärka barns och ungas rätt till information och att komma till tals i ärenden och mål enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga och socialtjänstlagen (2001:453).

F. h.
Staben

Innehållsförteckning

1 Promemorians lagförslag.....	3
1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.....	3
1.2 Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453).....	5
2 Inledning.....	6
3 Gällande rätt.....	6
4 Behovet av förändringar.....	8
4.1 Lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga....	8
4.1.1 Den unges rätt att få information.....	8
4.1.2 Dokumentation.....	11
4.2 Socialtjänstlagen (2001:453).....	12
5 Kostnader.....	13
6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	13
7 Författningskommentar.....	14
7.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.....	14
7.2 Förslaget till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453).....	14

Lagförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga

Härigenom föreskrivs att 1 och 4 §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Insatser inom socialtjänsten för barn och ungdom skall göras i samförstånd med den unge och hans eller hennes vårdnadshavare enligt bestämmelserna i socialtjänstlagen (2001:453). Insatserna skall präglas av respekt för den unges människovärde och integritet.

Den som är under 18 år skall dock beredas vård enligt denna lag, om någon av de situationer som anges i 2 eller 3 § föreligger och det kan antas att behövlig vård inte kan ges den unge med samtycke av den eller dem som har vårdnaden om honom eller henne och, när den unge har fyllt 15 år, av honom eller henne själv.

Vård med stöd av 3 § får även beredas den som har fyllt 18 men inte 20 år, om sådan vård med hänsyn till den unges behov och personliga förhållanden i övrigt är lämpligare än någon annan vård och det kan antas att behövlig vård inte kan ges med den unges samtycke.

Vissa andra åtgärder får vidtas utan samtycke enligt 22 och 24 §§.

Vid beslut enligt denna lag skall vad som är bäst för den unge vara avgörande.

Den unges inställning skall så långt möjligt klargöras. Hänsyn

*Föreslagen lydelse*1 §¹

Insatser inom socialtjänsten för barn och ungdom skall göras i samförstånd med den unge och hans eller hennes vårdnadshavare enligt bestämmelserna i socialtjänstlagen (2001:453). Insatserna skall präglas av respekt för den unges människovärde och integritet.

Den som är under 18 år skall dock beredas vård enligt denna lag, om någon av de situationer som anges i 2 eller 3 § föreligger och det kan antas att behövlig vård inte kan ges den unge med samtycke av den eller dem som har vårdnaden om honom eller henne och, när den unge har fyllt 15 år, av honom eller henne själv.

Vård med stöd av 3 § får även beredas den som har fyllt 18 men inte 20 år, om sådan vård med hänsyn till den unges behov och personliga förhållanden i övrigt är lämpligare än någon annan vård och det kan antas att behövlig vård inte kan ges med den unges samtycke.

Vissa andra åtgärder får vidtas utan samtycke enligt 22 och 24 §§.

Vid beslut enligt denna lag skall vad som är bäst för den unge vara avgörande.

Den unge skall få relevant information och hans eller hennes

¹ Senaste lydelse 2003:406.

skall tas till den unges vilja med beaktande av hans eller hennes ålder och mognad.

inställning skall så långt möjligt klarläggas. Hänsyn skall tas till den unges vilja med beaktande av hans eller hennes ålder och mognad.

Beslut om vård med stöd av denna lag meddelas av länsrätten efter ansökan av socialnämnden.

Ansökan skall innehålla en redogörelse för den unges förhållanden, de omständigheter som utgör grund för att den unge behöver beredas vård, tidigare vidtagna åtgärder och den vård som socialnämnden avser att anordna.

4 §

Beslut om vård med stöd av denna lag meddelas av länsrätten efter ansökan av socialnämnden.

Ansökan skall innehålla en redogörelse för den unges förhållanden, de omständigheter som utgör grund för att den unge behöver beredas vård, tidigare vidtagna åtgärder och den vård som socialnämnden avser att anordna.

Ansökan skall även innehålla uppgift om lämnande av information och den unges inställning enligt 1 § sjätte stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

1.2 Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 5 § socialtjänstlagen (2001:453) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Socialnämndens insatser för den enskilde skall utformas och genomföras tillsammans med honom eller henne och vid behov i samverkan med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar.

När en åtgärd rör ett barn skall *barnets* inställning så långt det är möjligt klarläggas. Hänsyn skall tas till barnets vilja med beaktande av dess ålder och mognad.

Föreslagen lydelse

3 kap.

5 §

Socialnämndens insatser för den enskilde skall utformas och genomföras tillsammans med honom eller henne och vid behov i samverkan med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar.

När en åtgärd rör ett barn skall *barnet få relevant information och hans eller hennes* inställning så långt det är möjligt klarläggas. Hänsyn skall tas till barnets vilja med beaktande av dess ålder och mognad.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

2 Inledning

Konventionen om barnets rättigheter

Sverige ratificerade konventionen om barnets rättigheter, barnkonventionen, efter ett beslut i riksdagen den 21 juni 1990 utan att reservera sig på någon punkt (prop. 1989/90:107, bet. 1989/90:SoU28). Genom detta har Sverige förbundit sig att följa konventionens bestämmelser.

Barnkonventionen innehåller olika slag av rättigheter, dels medborgerliga och politiska rättigheter, dels ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Konventionen tar också hänsyn till barnets utsatthet och sårbarhet, vilket kommer till uttryck i de rättigheter som syftar till att ge barnet skydd mot övergrepp och utnyttjande.

I artikel 1 i konventionen slås fast att med barn avses varje människa under 18 år, om inte barnet blir myndigt tidigare enligt den lag som gäller för barnet. Det hindrar inte att konventionen i sina olika artiklar beaktar att barn med stigande ålder och mognad ges ökande självständighet.

Barnkonventionen innehåller fyra grundläggande principer som skall vara styrande för tolkningen av övriga artiklar, men som också har en självständig betydelse. Det är principen om icke-diskriminering, principen om barnets bästa, principen om rätten till liv och utveckling samt principen om rätten att få komma till tals och bli respekterad.

Barnkonventionen kan sammantaget sägas ge uttryck för att barn skall respekteras och att barndomen är värdefull och därför skall värnas.

3 Gällande rätt

Grundläggande begrepp

Med partsbehörighet avses egenskapen att överhuvudtaget kunna vara part i en rättegång. Alla fysiska personer, även barn, är partsbehöriga. Talerätt är ett snävare begrepp. Det innebär att någon kan vara part i en viss rättegång genom att ha anknytning till det som rättegången handlar om. Den som har talerätt har normalt rätt att starta en process, rätt att framföra synpunkter i en process och rätt att överklaga ett avgörande.

Processbehörig är den som för egen räkning kan väcka talan och vidta andra processhandlingar. Den som har talerätt kan ibland sakna processbehörighet, t.ex. på grund av att han eller hon är underårig. I sådana fall förs partens talan av en ställföreträdare.

Även en person som själv inte är part i ett mål eller ärende kan ha intresse av utgången i målet eller ärendet. Ibland finns det regler som syftar till att en sådan persons uppfattning skall bli beaktad. Sådana regler kan benämnas regler om en rätt att komma till tals (benämningen användes i t.ex. prop. 1994/95:224 s. 14).

Reglerna om talerätt i föräldrabalken bygger på uppfattningen att vårdnaden är både en rättighet och en skyldighet för föräldrarna. Därför är det normalt bara föräldrarna som är parter och har talerätt i dessa mål.

Talerätt m.m. i sociala mål

Med sociala mål avses i detta sammanhang mål om vård av barn enligt socialtjänstlagen (2001:453, SoL) och mål enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Exempel på sociala mål är mål om socialnämnds medgivande att en underårig tas emot för stadigvarande vård och fostran i ett enskilt hem som inte tillhör någon av barnets föräldrar eller någon annan som har vårdnaden om den underårige (6 kap. 6 § SoL) och mål om beredande av vård enligt 2–4 §§ LVU.

I de mål och ärenden enligt SoL och LVU som rör barn betraktas barnet som part och har talerätt. Detta framgår indirekt av 11 kap. 10 § SoL och 36 § LVU. Enligt dessa bestämmelser har en underårig som fyllt 15 år rätt att själv föra sin talan i processen och kan således själv vidta de processhandlingar som han eller hon önskar. Ett yngre barn måste däremot företrädas av en ställföreträdare. Normalt utförs ett yngre barns talan av barnets vårdnadshavare men i vissa fall, t.ex. enligt LVU, förordnas i stället en särskild ställföreträdare. Talerätten innebär inte att barnet alltid har rätt att starta en process. I bl.a. mål om vård enligt LVU saknar barnet en sådan rätt. Barnet kan alltså inte väcka talan om att bli ställd under vård. Endast socialnämnden har rätt att ansöka om sådan vård (4 § LVU).

Vilka av socialnämndens beslut som får överklagas framgår av 16 kap. 3 § SoL och 41 § LVU. Det framgår inte direkt av dessa bestämmelser vem som har rätt att överklaga. Av 22 § förvaltningslagen framgår emellertid att ett beslut av en förvaltningsmyndighet eller en förvaltningsdomstol får överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom emot och beslutet kan överklagas. Barns talerätt i mål eller ärenden enligt SoL och LVU innefattar därför även en rätt att överklaga socialnämndens beslut.

I mål enligt SoL och LVU är barnet alltså part. Om barnet fyllt 15 år, är det processbehörigt och kan själv föra sin talan i processen. De yngre barnen har inte en sådan behörighet. De bör dock höras, om det kan vara till nytta för utredningen och det kan antas att barnet inte tar skada av att höras (11 kap. 10 § andra stycket SoL och 36 § tredje stycket LVU).

Enligt 1 § femte stycket LVU skall vad som är bäst för den unge vara avgörande vid beslut enligt lagen. Enligt sjätte stycket skall den unges inställning så långt det är möjligt klarläggas. Hänsyn skall tas till den unges vilja med beaktande av hans eller hennes ålder och mognad.

I portalparagrafen i 1 kap. 2 § SoL föreskrivs att när åtgärder rör barn skall särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver. 3 kap. 5 § andra stycket SoL föreskriver att när en åtgärd rör ett barn skall barnets inställning så långt det är möjligt klarläggas. Hänsyn skall enligt lagrummet tas till barnets vilja med beaktande av dess ålder och mognad. Den senare bestämmelsen har ett vidare tillämpningsområde än 11 kap. 10 § SoL eftersom bestämmelsen även gäller andra situationer än utredningsarbete (prop. 1996/97:124 s. 176).

När socialnämnden gör en utredning om omhändertagande för vård skall nämnden före ställningstagandet ge den unge, om han eller hon fyllt 15 år, tillfälle att yttra sig över vad som kommit fram under utredningen. Detta framgår indirekt av 11 kap. 8 § SoL, som stadgar att socialnämnden skall tillämpa 17 § förvaltningslagen (1986:223) i ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild. Den som skall ges tillfälle att yttra sig har också rätt att få företrädare inför nämnden, om inte särskilda skäl föranleder annat (11 kap. 9 § SoL). Socialnämnden skall vidare enligt 11 kap. 8 § SoL tillämpa bestämmelsen i 14 § första stycket förvaltningslagen om parts rätt att lämna muntliga uppgifter i ett ärende.

Någon rätt för barnet att erhålla upplysningar i saken som kan antas vara av betydelse för barnet finns inte föreskrivet vare sig i SoL eller LVU.

4 Behovet av förändringar

4.1 Lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga

4.1.1 Den unges rätt att få information

Förslag: I lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) skall införas en bestämmelse som tillförsäkrar den unge rätt att erhålla relevant information så långt detta bedöms möjligt. Hänsyn skall därvid tas till den unges vilja med beaktande av hans eller hennes ålder och mognad.

Skälen för förslaget: I mål och ärenden enligt LVU betraktas barnet som part och har talerätt. Barns och ungdomars rätt att komma till tals i sådana mål och ärenden regleras i 36 § LVU. Barn som har fyllt 15 år är processbehöriga, dvs. de har rätt att själva föra sin talan och kan själva överklaga beslut om att vård skall beredas dem enligt LVU. Det är emellertid endast socialnämnden som kan ansöka om vård enligt lagen samt överklaga ett beslut om avslag på ansökan om vård. Barn under 15 år är inte processbehöriga utan deras talan måste föras av en

ställföreträdare. Dessa barn bör enligt bestämmelsen i 36 § LVU höras, om det kan vara till nytta för utredningen och barnet inte kan ta skada av att höras.

I 1 § finns bestämmelser bl.a. om att vid beslut enligt LVU skall vad som är bäst för den unge vara avgörande, att den unges inställning så långt möjligt skall klarläggas och att hänsyn skall tas till den unges vilja med beaktande av hans eller hennes ålder och mognad. Bestämmelsen gäller även för förvaltningsdomstolarna. Syftet med den är dock inte att vidga möjligheten eller skyldigheten att låta barn företräda inför domstolen, men om domstolen t.ex. finner att utredningen brister när det gäller att återspegla den unges inställning kan den med stöd av sin utredningsskyldighet behöva vidta åtgärder för att komplettera utredningen. Bestämmelser liknande den som infördes i LVU finns i 3 kap. 5 § socialtjänstlagen, i föräldrabalkens kapitel om vårdnad, boende, umgänge, adoption och verkställighet samt i utlänningslagen (2005:716). I förarbetena (prop. 2002/03:53 Stärkt skydd för barn i utsatta situationer m.m.) till bestämmelsen i LVU uttalades bl.a. följande.

En generell bestämmelse av föreslagen innebörd i inledningen till LVU bör kunna tillförsäkra den unge rätten att komma till tals på ett helt annat sätt än vad som är fallet i dag. När en åtgärd enligt LVU kan bli aktuell – oavsett vilken typ av åtgärd det rör sig om – skall den unge ges tillfälle att uttrycka sin åsikt. Härigenom får den unge möjlighet att påverka det beslut som skall fattas samtidigt som han eller hon får känna sig delaktig i utformningen av vården, av åtgärder som många gånger kan vara avgörande för hans eller hennes liv och utveckling.

Att låta den unge själv komma till tals och uttrycka sin mening om sin situation och de åtgärder som kan komma att vidtas, hör naturligt samman med bestämmelsen om att "barnets bästa" skall vara avgörande för vilket beslut som fattas. Det är självklart ingen lätt uppgift att låta den unge komma till tals, att klarlägga den unges inställning, vilket också har påpekats av flera remissinstanser. Det är många gånger alltför lätt för vuxna att undvika det ofta problemfyllda och tidsödande arbetet med att ta reda på vad den unge har för åsikter när de skall bedöma hans eller hennes situation. Detta gäller både för utredningar som har lett fram till en ansökan om vård och vid andra åtgärder som vidtas under den pågående vården.

Den slutliga bedömningen av vad som är "barnets bästa" måste alltid göras av de vuxna som ansvarar för beslutet, men för att kunna bedöma vad som är bäst för den unge är det absolut nödvändigt att hans eller hennes inställning finns med i beslutsunderlaget.

Oavsett om det är ett barn eller en vuxen som en sak gäller, förutsätter en välgrundad inställning att personen ifråga har fått relevant information i så stor utsträckning som möjligt. Det kan därför synas självklart att den unge skall få information av betydelse för honom eller

hennes om inte informationen är olämplig med beaktande av den unges ålder och mognad. Socialstyrelsen har i sitt remissvar till Ds 2002:13 Utövatandet av barns rättigheter i familjerättsprocesser också framhållit att den anser att det redan i dag ligger i socialnämndens ansvar att se till att barnet får den information som inte är olämplig.

I praktiken lär också socialnämnderna redan i dag se till att den unge får relevant information om det inte bedöms som olämpligt med hänsyn till den unges bästa. Att den unges rätt till information inte kommit till uttryck i lagtexten har därför inte heller uppmärksamats som någon direkt brist. För att det inte skall råda någon tvekan om denna rätt bör den ändå komma till uttryck i lagtexten.

Det kan dock, med hänsyn till den unges bästa, inte råda någon absolut rätt att ta del av all information. Det är inte alltid möjligt eller lämpligt för den unge att ta del av all information eller av vissa delar av den. Även om det måste vara en ovanlig situation kan det också tänkas förekomma fall där den unge inte önskar ta del av den aktuella informationen. Det är då viktigt att komma ihåg att den unge har en viss rätt, men ingen skyldighet, att ta del av information. I betydligt fler fall torde det vara olämpligt för den unge att ta del av all eller vissa delar av informationen med hänsyn till hans eller hennes ålder och mognad.

Även om informationen i sig inte är olämplig för den unge med hänsyn till hans eller hennes ålder och mognad krävs stor lyhördhet från den som skall informera den unge, eftersom sättet informationen ges på kan vara det. Att informera den unge kräver därför förmåga att lyssna till och förstå den unge och att leva sig in i hans eller hennes kanske konfliktfyllda situation. Informationen måste anpassas på ett sådant sätt att den unge kan ta till sig den och att den inte är onödigt uppslitande för den unge.

I sammanhanget kan nämnas att Socialstyrelsen sedan ett antal år driver ett långsiktigt utvecklingsarbete tillsammans med kommuner och forskare för att ta fram ett kunskapsbaserat stöd för det sociala barnavårdsarbetet. Utgångspunkten för projektet – Barns Behov I Centrum (BBIC) – är att skapa nationell enhetlighet i socialtjänstens arbete med utredning, planering och uppföljning med barn och unga i centrum. BBIC bygger på en helhetssyn på barns och ungas utveckling inom en rad områden som fysisk och psykisk hälsa, utbildning, känslor och beteendemässig utveckling etc. Barnet kommer genom detta arbetssätt på ett tydligare sätt i centrum. Formulär till stöd för socialsekreterarna har tagits fram för såväl utredning som planering och uppföljning. I dag har ett 90-tal kommuner börjat arbeta efter BBIC och senare under år 2006 kommer ytterligare 60 kommuner att ansluta sig.

Det går inte att ge några närmare exempel på när viss typ av information kan ges. Lämpligheten av att ge information varierar från individ till

individ och måste därför avgöras från fall till fall. Det är dock viktigt att inte glömma att även mycket små barn kan ha behov av information anpassad för dem. Om ett barn inte förstår händelserna runt det eller förstår vad som kan inträffa, t.ex. att det kan placeras i ett annat hem än det egna, kan detta i sig skapa stor oro och stress hos barnet. För att minska barns eller ungas känsla av oro och osäkerhet kan det finnas behov av att förklara även förfarandet i ett ärende eller ett mål, t.ex. att informera om socialnämndens och domstolarnas roll.

Det kan också förekomma fall då det är lämpligt att ge den unge information men olämpligt att efterfråga hans eller hennes inställning eller tvärtom.

Barn som inte är processbehöriga får inte del av handlingar på samma sätt som processbehöriga barn. I mål och ärenden där barnet är under 15 år kommuniceras handlingarna i stället med barnets ställföreträdare, dvs. vårdnadshavarna eller det offentliga biträdet om ett sådant har förordnats. Någon lagstadgad skyldighet för dessa personer att informera barnet om handlingarnas innehåll eller lämna information till barnet i övrigt finns inte i LVU.

För närvarande garanteras alltså endast att barn som fyllt 15 år personligen får tillgång till handlingarna i målet och på så sätt får upplysningar om vad målet rör sig om. Det kan inte anses lämpligt att i en bestämmelse om ungas rätt till information skilja mellan processbehöriga och icke-processbehöriga unga. Det är viktigt att även ett barn över 15 år, om det så önskar, kan få handlingars innehåll förklarad för sig.

I allmänhet torde det vara bäst för barnet att den som frågar barnet efter dess inställning också informerar barnet i saken.

Uppgiften att informera den unge får som huvudregel tillkomma företrädare för socialnämnden. Det bästa för den unge är givetvis att han eller hon får information i saken så fort som möjligt och att han eller hon dessutom löpande får ny information. Informationsskyldigheten bör därför åvila socialnämnden. Socialnämndens uppgift är för övrigt att tillvarata den unges intressen och att på olika sätt verka för att den unges bästa tillgodoses.

Med uttrycket relevant information i den föreslagna lagtexten avses vederhäftig information som är av betydelse för den unge i ärendet eller målet. Detta omfattar inte bara faktauppgifter i utredningen utan även information om följderna av den unges ställningstagande och möjliga resultat av utredningen eller utgången i målet.

4.1.2 Dokumentation

Förslag: Socialnämndens ansökan om vård enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) skall innehålla uppgift om lämnande av information samt om den unges inställning.

Skälen för förslaget: Det är viktigt att information ges till den unge så tidigt som möjligt, dels för att information kan lugna den unge i en obekant och kanske skrämmande situation, dels för att den unge skall kunna ge uttryck för sin inställning så tidigt som möjligt och denna inställning utgör en del av bedömningsunderlaget i ärendet eller målet.

I 4 § LVU finns bestämmelser om vad en ansökan om vård skall innehålla, bl.a. en redogörelse för den unges förhållanden. I Socialstyrelsens allmänna råd angående tillämpningen av LVU (SOSFS 1997:15) sägs också att vårdnadshavarens och den unges syn på vårdbehovet bör redovisas i ansökan.

Det är ändå viktigt att det kommer till klart uttryck i lagtexten att en ansökan skall innehålla uppgift om lämnande av information samt om den unges inställning.

Den unges ställningstagande kan ofta antas vara i vart fall delvis grundad på den information som lämnats honom i ärendet eller målet. Det är därför viktigt att det i ansökan på något sätt dokumenteras vilken typ av information som lämnats, när, i vilket sammanhang och hur detta skett samt när och på vilket sätt socialnämnden fått kännedom om den unges inställning. Om information inte kunnat lämnas eller den unges inställning inte kunnat inhämtas skall i stället en upplysning om detta lämnas tillsammans med skälen för detta. I rena undantagsfall kan det, mot bakgrund av den skyndsamhet som krävs i mål enligt LVU, även tänkas förekomma situationer där det inte är möjligt för socialnämnden att informera den unge eller ta del av dennes inställning innan en ansökan om vård görs. Förutom att det i ansökan upplyses om detta är det viktigt att ansökan eller den utredning rätten tar del av så snart som möjligt kompletteras med de behövliga uppgifterna.

Anledningen till att uppgifterna bör finnas i ansökan och inte endast antecknas i socialnämndens akt är dels att vikten av att informationen ges och inställningen inhämtas så tidigt som möjligt därmed understrykes, dels att rätten alltid skall ha tillgång till uppgifterna som en del av underlaget för sin bedömning i målet. Om rätten finner att socialnämndens ansökan eller utredning brister kan domstolen behöva vidta åtgärder för att underlaget skall kompletteras. Vilka åtgärder det kan bli fråga om ankommer på domstolen att avgöra.

4.2 Socialtjänstlagen (2001:453)

Förslag: I socialtjänstlagen (2001:453, SoL) skall införas en bestämmelse som tillförsäkrar den unge rätt att erhålla relevant information så långt

detta bedöms möjligt. Hänsyn skall därvid tas till den unges vilja med beaktande av hans eller hennes ålder och mognad.

Bedömning: Det föreligger inte behov av att i SoL införa någon ny bestämmelse om dokumentation av informationsgivning eller inhämtande av barnets inställning.

Skälen för förslaget och bedömningen: De åtgärder och insatser som kan komma ifråga är för barns del ofta lika ingripande enligt SoL som enligt LVU. Barn har därför inte mindre behov av att få information i ärenden enligt SoL än i ärenden eller mål enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Samma skäl som anförts i avsnitt 4.1.1 för att införa motsvarande bestämmelse i LVU gör sig därför gällande även enligt SoL.

Den bestämmelse som finns i 11 kap. 1 § SoL om att vad som kommit fram vid utredning och som har betydelse för ett ärendes avgörande skall tillvaratas på ett betryggande sätt får anses tillräcklig för att uppgifter om informationsgivning till barnet och barnets inställning i ärendet skall dokumenteras av socialnämnden och ingå i beslutsunderlaget.

5 Kostnader

Samtliga föreslagna lagändringar i denna promemoria är avsedda att stärka barnets rätt ytterligare i mål och ärenden som rör deras person. Inget förslag kan förväntas medföra några större kostnadseffekter. I praktiken har det arbete och de kostnader som de krav som nu förtydligas i lagtexten medför i normalfallet redan uppfyllts av socialnämnden.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

De nu föreslagna ändringarna beräknas tidigast kunna träda i kraft den 1 juli 2007. Övergångsbestämmelser kan inte anses behövliga.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga

1 §

I *sjätte stycket* förs en bestämmelse om att den unge skall få relevant information in i lagtexten. Hänsyn skall därvid tas till den unges vilja med beaktande av hans eller hennes ålder och mognad.

När det gäller frågan om vilken information som kan antas vara relevant för den unge går det som framgår av den allmänna motiveringen inte att närmare redogöra för detta. Detta måste avgöras från fall till fall. Dock är det naturligtvis så att den unge bör få vetskap om vad saken rör sig om. Den unge bör också få kännedom om vilka konsekvenser hans eller hennes inställning kan få för den unge och vad domstolens beslut kan innebära för honom eller henne. Den information som lämnas måste alltid vara anpassad – både till form och innehåll – till den unges ålder och mognadsgrad.

Det ankommer på socialnämnden att informera den unge. (Se avsnitt 4.1.1).

4 §

I *andra stycket* införs en bestämmelse om att en ansökan om vård skall innehålla uppgift om lämnande av information och den unges inställning enligt 1 § sjätte stycket. Socialnämnden bör ange inte bara att upplysningar har lämnats till den unge utan också vilka slags upplysningar som lämnats. Har det inte varit lämpligt eller möjligt att informera den unge eller inhämta den unges inställning bör i stället detta anges jämte skälen för det. (Se avsnitt 4.1.2).

6.2 Förslaget till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

3 kap. 5 §

I *andra stycket* förs en bestämmelse motsvarande den i 1 § sjätte stycket lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) in. (Se avsnitt 4.1.1 samt författningskommentaren till 1 § LVU).

